

DOPIS EDITOROVÍ / LETTER TO THE EDITOR

VÝPOMOC VOJENSKÝCH LÉKAŘŮ V NEMOCNICI CHEB BĚHEM PANDEMIE ONEMOCNĚNÍ COVID -19 MILITARY DOCTORS' AID IN HOSPITAL CHEB DURING COVID - 19 PANDEMIC

Obrázek 1. Nemocnice v Chebu

<https://vary.rozhlas.cz/nemocnice-v-karlovarskem-kraji-vyclenuji-luzka-pro-nakazene-koronavirem-8166341#&gid=1&pid=1>

Dva zaměstnanci Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, vojenští lékaři se specializací v oboru vnitřní lékařství, posílili personál v chebské nemocnici při poskytování lékařské péče. Pomoc poskytovali podplukovník doc. MUDr. Vladimír Pavlík, Ph.D. v období od 12. února do 7. března 2021 a kpt. MUDr. Blanka Kupsová v období od 12. do 28. února 2021. Žádost o vyslání lékařů byla zaslána z úrovně Ministerstva zdravotnictví standardní cestou přes Ústřední krizový štáb, který následně požádal Fakultu vojenského zdravotnictví o pomoc. Oba lékaři se museli vyvázat ze svých povinností na katedře, přeorganizovat si směny ve své domovské nemocnici a zajistit péči o své rodinné příslušníky.

Chebská nemocnice se během covidové pandemie potýkala s přetížením zdravotnického personálu a nedostatkem lékařů, především těch atestovaných. Zajištění služeb bylo částečně závislé na externích pracovnících z okolí (Sokolov, Karlovy Vary). Na péči o pacienty se částečně podíleli mladí lékaři z Ukrajiny, čerství absolventi lékařských fakult s minimem praktických zkušeností. V době koronavirové epidemie došlo zde stejně jako v jiných nemocnicích k reprofilizaci lůžek ze standardních interních, chirurgických, gynekologických a pediatrických na oddělení poskytujících péči o pacienty s onemocněním Covid - 19 a dále i o necovidové pacienty s běžnými interními diagnózami (krvácení do zažívacího systému, plicní embolie, postcovidová pneumonie, akutní komplikace diabetu mellitu, srdeční selhání, minerálová dysbalance aj.). V době pandemie bylo v chebské nemocnici 90 standardních interních lůžek na čtyřech odděleních, z toho 60 lůžek pro covid pozitivní pacienty a 30 lůžek pro necovidové pacienty. Dále zde bylo 10 lůžek na JIP k poskytnutí intenzivní péče pro pacienty covid pozitivní, nemocným bez nákazy Covid - 19 byla intenzivní péče poskytována na lůžkách JIP v Sokolově a Karlových Varech. Vzhledem k velkému množství nemocných, kteří byli přivezeni do nemocnice cestou rychlé záchranné služby či členy vlastní rodiny a omezenými personálními lůžkovými kapacitami, byla péče o pacienty v těchto podmínkách částečně srovnatelná s obtížnou situací připomínající nasazení v zahraniční misi.

Vojenští lékaři pracovali na necovidovém interním oddělení, kde se starali o pacienty s interními diagnózami, z nichž přibližně polovinu tvořili pacienti s dechovou nedostatečností na podkladě postcovidové pneumonie, tedy zánětem plic po proběhlém onemocnění Covid - 19. Na toto oddělení byli přijímáni pacienti cestou urgentní příjmové ambulance, kde byli vyšetřeni testem na přítomnost antigenu Covid - 19 z nosohltanu s negativním výsledkem. U všech hospitalizovaných se následující den po přijetí provedl PCR test na Covid - 19 z nosohltanu. Zhruba čtvrtina z těchto pacientů byla následně PCR pozitivní. Tito pacienti byli poté přeloženi k další péči na covidové oddělení, z čehož vyplýval poměrně velký obrát pacientů. Nebylo výjimkou přijmout a propustit každý den 7 - 10 pacientů, vzácností bohužel nebylo ani úmrtí pacientů a to každý den.

Denní režim na oddělení byl obdobný jako na jiných klinických pracovištích. Při ranním hlášení byly předány informace o průběhu předchozí služby a o nově přijatých nemocných, poté probíhala vizita lékařů na standardních odděleních, dvakrát týdně spolu s primářem interního oddělení, při které byl společně stanoven další postup léčebné péče. Hodnotily se výsledky pomocných laboratorních a zobrazovacích metod, byla aktualizována nezbytná lékařská dokumentace. Důležitá byla samozřejmě spolupráce se středním zdravotnickým personálem, který zajišťoval nejen provedení ordinací lékaře, změření základních fyziologických parametrů (tělesná teplota, krevní tlak, pulz, saturace krve kyslíkem), ale i komunikaci s pacientem či jeho příbuznými a hlavně předání nutných informací lékaři. Vzhledem k tomu, že platil zákaz návštěv na všech odděleních, tak nemalou část pracovního dne probíhalo telefonické poskytování informací o pacientovi jeho příbuzným. Dále se během celého dne přijímali noví nemocní a naopak se propouštěli pacienti do domácích podmínek nebo na lůžka následné péče. Pro úspěšné doléčení pacienta byla samozřejmě nezbytná kvalitní dechová a celková rehabilitace (vertikalizace, chůze) k udržení soběstačnosti zvláště u geriatrické populace, která byla zajišťována kvalifikovanými fyzioterapeuty. Byly řešeny překlady pacientů se zhoršením stavu (např. plicní embolie, která nereagovala na standardní antikoagulační terapii) nebo pacienti s diagnózami vyžadující specializovanou péči na pracovišti vyšší úrovně (např. nově zjištěná infekční endokarditida). Vojenští lékaři se také věnovali edukaci mladších kolegů, konzultovali společně vývoj zdravotního stavu pacientů, výsledky všech vyšetření a následný doporučený léčebný postup. Každý den po 15. hodině probíhalo odpolední hlášení, kde si službu konající lékař převzal podstatné informace o pacientech a plán jejich další péče.

Jednou z odlišností práce na covidovém oddělení od běžné činnosti na necovidovém oddělení, byla nutnost vytipování pacientů vhodných pro přesun do jiného zdravotnického zařízení, aby byla uvolněna lůžka k zajištění péče o nově přijaté covid pozitivní pacienty. V době největšího náporu covid pozitivních nemocných bylo nutné každý den včetně sobot a nedělí zajistit transport do jiných nemocnic často až pro deset pacientů. Tyto převozy probíhaly zprvu do okolních zdravotnických zařízení v rámci kraje, ale po vyčerpání kapacit nebyly vzácností transporty pacientů na vzdálenost více jak 200 km, občas se transportovali pacienti i do vzdálených moravských nemocnic. Jednalo se převážně o stabilizované pacienty, kteří vyžadovali kyslíkovou podporu. Tyto převozy probíhaly ve spolupráci s krajským i národním koordinátorem lůžkové péče.

Vojenští lékaři se během služby částečně podíleli na zajištění zdravotní péče o nemocné na příjmové interní ambulanci. Zde byli příchozí pacienti nejprve vyšetřeni antigenním testem na přítomnost Covid - 19 a podle výsledku umístěni na covidovou či necovidovou ambulantní část, které byly důsledně odděleny k prevenci přenosu infekce. Na covidové části probíhala péče podobně jako na standardní části s tím rozdílem, že personál musel používat ochranné pomůcky včetně speciálních obleků. Po klinickém vyšetření pacientů, zhodnocení vitálních funkcí a pomocných laboratorních a zobrazovacích vyšetření bylo rozhodnuto o následném postupu. Při indikaci hospitalizace covid pozitivních osob bylo vzhledem k omezeným lůžkovým možnostem nutno pečlivě zvažovat nutnost hospitalizace, mezi nejdůležitější ukazatele patřila saturace krve kyslíkem pod 90 %, věk nad 70 let, přidružené choroby, špatný celkový stav, rozsáhlý nález pneumonie na rentgenu plic, nevyhovující rodinné zázemí a vysoké známky zánětu v krvi. Pokud bylo rozhodnuto o ambulantním postupu, byla vždy zajištěna odpovídající terapie (včetně dočasné antikoagulační prevence trombembolické nemoci) a její vysvětlení ošetřujícím personálem. Příjmová ambulance byla přetížená vzhledem k velkému počtu pacientů s onemocněním Covid - 19 a též spolupodílem nedostatečné či nefunkční primární péče praktických lékařů v daném příhraničním regionu.

Výpomoc vojenských lékařů v nemocnici Cheb přispěla alespoň částečně ke zlepšení personální situace lékařského stavu Karlovarského kraje v době kulminující koronavirové pandemie. Ředitel nemocnice Cheb, primář interního oddělení, zdravotnický personál, ti všichni vyjadřovali velký dík za to, že vojenští lékaři personálně

posílili tamní lékařský personál. Jednalo se ale zároveň o přínosnou zkušenost pro samotné vojenské lékaře, kteří si takto prakticky vyzkoušeli léčebnou péči o velkou skupinu pacientů v omezeném časovém rámci.

Přítomnost vojenských lékařů v nemocnici okresního typu během vrcholící koronavirové pandemie přitáhla pozornost médií. Konkrétně se jednalo o živé vstupy vojenských lékařů na televizních stanicích ČT1 během hlavních večerních zpráv a televize Nova v pořadu Snídaně s Novou. Během pracovního pobytu vojenských lékařů v nemocnici Cheb vyšla rozsáhlá reportáž v regionálním tištěném Chebském deníku.

Původně byla plánována další výpomoc formou rotace vojenských lékařů internistů v chebské nemocnici, ale vzhledem mírnému zlepšení situace a poklesu počtu nemocných bylo od tohoto záměru upuštěno.

Blanka Kupsová
Katedra vojenského vnitřního lékařství a vojenské hygieny
Fakulta vojenského zdravotnictví
Univerzita obrany
1575 Třebešska
500 01 Hradec Králové
email: blanka.kupsova@unob.cz

✉
Vladimír Pavlík
Katedra vojenského vnitřního lékařství a vojenské hygieny
Fakulta vojenského zdravotnictví
Univerzita obrany
1575 Třebešska
500 01 Hradec Králové
email: vladimir.pavlik@unob.cz

Přijato 15. dubna 2021.
Akceptováno 15. dubna 2021.
Zveřejněno 3. září 2021.